

МОТИВИ
КЪМ ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
РЕГИСТЪР БУЛСТАТ

Съгласно чл. 2, ал. 1 Закона за регистър БУЛСТАТ (ЗРБ) Агенцията по вписванията (АВ) към министъра на правосъдието води и поддържа регистър БУЛСТАТ като единен електронен централизиран регистър и осъществява дейности по вписванията в него, както и издаването на справки и удостоверения за вписаните обстоятелства.

Причината, която налага приемането на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за регистър БУЛСТАТ (ЗИД на ЗРБ), е необходимостта от адаптиране и съобразяване на някои разпоредби в ЗРБ в съответствие с принципите, свързани с обработването на личните данни, заложи в Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните).

Съгласно дефиницията, залегнала в Общия регламент относно защитата на данните, „лични данни“ са всяка информация, свързана с идентифицирано физическо лице или физическо лице, което може да бъде идентифицирано („субект на данни“). Физическо лице, което може да бъде идентифицирано, е лице, което може да бъде идентифицирано, пряко или непряко, по-специално чрез идентификатор като име, идентификационен номер, данни за местонахождение, онлайн идентификатор или по един или повече признаци, специфични за физическата, физиологичната, генетичната, психическата, умствената, икономическата, културната или социална идентичност на това физическо лице. Според разпоредбата на чл. 4, т. 1 от Регламент (ЕС) 2016/679 единният граждански номер като национален идентификационен номер представлява лични данни и в този смисъл спрямо него са приложими правилата по отношение на защитата на физическите лица във връзка с обработването на личните им данни, както и правилата относно свободното движение на личните данни. Същевременно наличието на тези данни представлява условие за законосъобразност на обработването на лични данни по смисъла на чл. 6, §1, буква „в“ от Общия регламент относно защитата на данните.

Съгласно чл. 87 от Общия регламент за защита на данните държавите членки могат да определят специални условия за обработването на национален идентификационен номер или на всякакъв друг идентификатор с общо приложение. В този случай националният идентификационен номер и всеки друг идентификатор с общо приложение се използват само при подходящи гаранции за правата и свободите на субекта на данните в съответствие с Общия регламент относно защитата на данните.

От тази гледна точка защитата на правата и свободите на физическите лица с оглед на обработването на лични данни изисква и налага приемане на подходящи законодателни изменения в ЗРБ, за да се гарантира пълното изпълнение на изискванията на Общия регламент относно защитата на данните.

С оглед на гореизложеното предложените законодателни промени със ЗИД на ЗРБ имат за основна цел да поставят нормативната основа за постигане на съответствие с принципите, свързани с обработването на личните данни, заложи в Общия регламент относно защитата на данните, и по този начин да осигурят защита от неограничено разкриване и/или разпространение на личните данни на определени категории физически лица.

Основните предложения за изменение и допълнение на ЗРБ в тази насока са следните:

1. Преобразуване на ЕИК за физическите лица по чл. 3, ал. 1, т. 9 и 11 от 10-значен на 9-значен код и преминаване към регистрацията на тази категория физически лица по 9-значен ЕИК:

Съгласно чл. 6, ал. 3 ЗРБ, кодът по БУЛСТАТ на лицата по чл. 3, ал. 1, т. 9 и 11 ЗРБ е 10-значен и съвпада с единния граждански номер (ЕГН), съответно с чужденец (ЛНЧ). Това са следните категории лица:

- ✓ физическите лица, упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност;
- ✓ други физически лица - осигурители.

Общият брой на лицата, чийто код по БУЛСТАТ е 10-значен и съвпада с ЕГН/ЛНЧ, към момента е 300 486.

Съвпадението на ЕГН, съответно на ЛНЧ, с кода по БУЛСТАТ на лицата по чл. 3, ал. 1, т. 9 и 11 ЗРБ (на физическите лица, упражняващи свободна професия или занаятчийска дейност, и на другите физически лица – осигурители) би могло да доведе до неограничено разкриване или разпространение на лични данни на физическо лице със следващите се от това последици. Използването, т.е. обработването на лични данни (ЕГН/ЛНЧ) от страна на лица, които извършват справки в регистър БУЛСТАТ, поставя изискването за законосъобразност при обработването на личните данни, защото използването на код по БУЛСТАТ на физическо лице, който представлява неговият ЕГН/ЛНЧ за извършването на справка в регистъра за наличие или липса на вписано обстоятелство, може да се определи като обработване по смисъла на Общия регламент и поради това следва да отговаря на изискванията за законосъобразност на обработването.

С оглед защитата на личните данни на посочените категории лица с предложените изменения и допълнения в § 2 и § 9 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР) на проекта на ЗИД на ЗРБ се предвижда преминаването от регистрация по код, съвпадащ с ЕГН/ЛНЧ, към регистрация по друг ЕИК номер. Това ще стане автоматизирано чрез специален софтуер, надграждащ регистър БУЛСТАТ, който ще бъде изграден от АВ в рамките на преходен период от 14 месеца от обнародването на ЗИД на ЗРБ в „Държавен вестник“. В § 10 е предвидено и предоставяне на информацията за връзката между стар – нов код по §9 на Националната агенция по приходите и другите заинтересовани институции и осигуряване на възможност за извършване на справка стар - нов код за субектите по § 9 на официалната страница на регистър БУЛСТАТ след влизането в сила на закона.

Целта на направените предложения е усъвършенстване на работните процеси в АВ и същевременно осигуряване на защита от неограничено разкриване или разпространение на личните данни на категориите физически лица по чл. 3, ал. 1, т. 9 и 11 ЗРБ. В тази връзка е и направеното предложение за нормативна промяна в § 8 относно чл. 36, ал. 1, т. 1 ЗТР.

2. Ограничаване на публичността на информацията в регистър БУЛСТАТ за категорията физически лица, посочени в чл. 7, ал. 1, т. 16, буква „а“ ЗРБ, относно ЕГН, ЛНЧ или друг идентификационен номер за чуждестранно лице:

Към настоящия момент, съгласно чл. 2, ал. 3, изр. второ от ЗРБ, за всяко лице, подлежащо на вписване в регистър БУЛСТАТ, се води дело в електронна форма. В делото се прилагат заявленията, документите, удостоверяващи вписаните обстоятелства, както и други

документи. Съгласно чл. 7, ал. 1, т. 16, буква „а“ ЗРБ за юридическите лица по чл. 3, ал. 1, т. 1 - 8, ал. 2 и 3 в регистър БУЛСТАТ се вписват управляващите и/или представляващите в органите на управление и представителство – техните имена, гражданство, ЕГН, ЛНЧ или друг идентификационен номер за чуждестранно лице, начин на представляване, длъжност на управляващия - за субектите по чл. 2, ал. 2. Съгласно чл. 8, ал. 1 ЗРБ информацията в регистър БУЛСТАТ е публична в частта ѝ, въведена от представените документи за данните по чл. 7, ал. 1, т. 1 - 17 и т. 19 и ал. 2. Това представлява проблем в случаите на чл. 7, ал. 1, т. 16, буква „а“, тъй като публичността на информацията за ЕГН, ЛНЧ или друг идентификационен номер на управляващите и/или представляващите в органите на управление и представителство на лицата по чл. 3, ал. 1, т. 1 - 8, ал. 2 и 3 ЗРБ би могла да доведе до неограничено разкриване или разпространение на лични данни на физическите лица със следващите се от това последици. Същевременно това е необходима информация, което представлява условие за законосъобразност при обработването ѝ. Използването, т.е. обработването на лични данни ЕГН/ЛНЧ от страна на лица, които извършват справки в регистър БУЛСТАТ, поставя изискването за законосъобразност при обработването на личните данни, тъй като може да се определи като обработване по смисъла на Общия регламент и поради това следва да отговаря на изискванията за законосъобразност на обработването.

С предложения проект на ЗИД на ЗРБ в § 4 се предвижда ограничаване на публичността на информацията в регистър БУЛСТАТ за категорията физически лица, посочени в чл. 7, ал. 1, т. 16, буква „а“ ЗРБ относно ЕГН, ЛНЧ или друг идентификационен номер за чуждестранно лице, като се създава възможност тези лични данни да се предоставят единствено по реда на чл. 36, ал. 2, 3 и 5 ЗРБ, т.е. само при искане за издаване на писмена справка, удостоверение или удостоверение чрез отдалечен достъп по електронен път при определени условия.

3. Отпадане на издаваната досега карта за идентификация на субектите, вписани в специалния регистър БУЛСТАТ, и замяната ѝ с удостоверение за последно вписани обстоятелства, чието съдържание ще бъде съобразено с изискванията на Общия регламент относно защитата на данните:

С предлаганите промени в § 1 от проекта на ЗИД на ЗРБ се предвижда с оглед защита на личните данни на физическите лица, представляващи субектите, вписани в специалния регистър БУЛСТАТ по чл. 2, ал. 2 ЗРБ, да отпадне издаваната досега карта за идентификация, като същата се замени с удостоверение за последно вписани обстоятелства, чието съдържание ще бъде съобразено с изискванията на Общия регламент относно защитата на данните. Същевременно с отпадането на издаването на карта за удостоверяване на кода на субектите на специалния регистър БУЛСТАТ ще се уеднакви редът за удостоверяване с останалите субекти на регистър БУЛСТАТ, в сила от 1 май 2016 г. Това ще доведе и до намаляване на административната и финансовата тежест върху субектите на специалния регистър БУЛСТАТ, тъй като ще отпадне плащането на такса за издаването на карта за идентификация по чл. 8, ал. 2, във връзка с чл. 8, ал. 1, т. 15, като ще бъдат направени и съответни промени в чл. 10 и отмяна на чл. 9 и чл. 11 от Тарифата за държавните такси, събирани от Агенцията по вписванията.

Субектите, регистрирани в специалния регистър БУЛСТАТ по чл. 2, ал. 2 от ЗРБ, към 1 януари 2020 г., са 337 броя. Това са Министерството на отбраната, юридически лица и подразделения от Министерството на отбраната, създадени с нормативен или административен акт, второстепенни разпоредители с бюджет към Министерството на отбраната; Министерството на вътрешните работи и негови подразделения съгласно чл. 37 от Закона за Министерството на вътрешните работи - главните дирекции, областните дирекции, дирекция "Миграция", дирекция "Международни проекти", дирекция "Управление на собствеността и социални дейности", дирекция "Комуникационни и информационни системи", Академията на МВР и Медицинският институт, военните прокуратури, военните съдилища, Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавната агенция за бежанците, Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, Държавната комисия по сигурността на информацията.

Субектите се вписват в специалния регистър БУЛСТАТ по тяхно мотивирано искане и на основание съдържанието на класифицирана информация в данните им.

В момента за услуги по Закона за регистър БУЛСТАТ, съгласно Тарифата за държавните такси, събирани от Агенцията по вписванията, субектите по чл. 2, ал. 2 от ЗРБ се заплащат такси: по чл. 8, ал. 2, във връзка с чл. 8, ал. 1, т. 15- за регистриране на нов субект – 25 лв.; по

чл. 9 за промени в обстоятелствата, които налагат издаването на нова карта за идентификация–15 лв., за издаване на оригинал, копие или дубликат на карта за идентификация се събира такса 10 лв.

През 2019 г приходът от тези такси е в общ размер на 475 лв. и има несъществено влияние върху събраните приходи от Агенцията по вписванията.

Предложените промени не изискват надграждане на специалния регистър БУЛСТАТ. Предвижда се при нова регистрация или промяна на обстоятелствата да се издава удостоверение, генерирано автоматично от системата.

4. С настоящия проект на ЗИД на ЗРБ се предлагат и изменения и допълнения за усъвършенстване на законодателството и работните процеси в АВ:

4.1. С § 3 от проекта на ЗИД на ЗРБ се предлагат промени в обстоятелствата, които подлежат на вписване относно физическите лица по чл. 3, ал. 1, т. 10 ЗРБ. Целите са: да се приведе в съответствие нормата за съдържание на регистъра (чл. 7, ал. 2) с нормата за основанията за вписване на субектите - физически лица-чуждестранни граждани, които не притежават ЕГН или ЛНЧ и имат някое от качествата, посочени в чл. 3, ал. 1, т. 10, букви „а”, „б”, „в” и „г” от ЗРБ; да се внесе сигурност в гражданския и търговския оборот чрез запазване на информация за субектите в делото им в регистъра.

4.2. С § 6 и 7 от проекта се предлагат изменения и допълнения в чл. 32 и отмяна на ал. 3 на чл. 33 ЗРБ, които предвиждат въвеждане на задължение за Националната агенция по приходите (НАП) да предоставя безплатно на АВ информация за прекратяването и възобновяването на дейността на лицата по чл. 3, т. 9 - 11 и съответно отмяната на това задължение за Националния осигурителен институт (НОИ). Целта е нормите да се приведат в съответствие с действащото положение, като се отчита, че към момента първичен администратор на данните вече е НАП.

4.3. С предложеното изменение и допълнение в § 5 от проекта се предлага само документите на заличените субекти от специалния регистър БУЛСТАТ, които съдържат класифицирана информация, да се унищожават по реда на ЗЗКИ, а останалите документи да могат да се унищожават по общия ред, т.е. по реда на чл. 49 от Закона за националния архивен фонд (ЗНАФ). Целта на предложената промяна е нормата да се приведе към действащия ред за експертиза на ценността на документите по ЗНАФ, като това същевременно ще доведе и до облекчаване на работните процеси.

4.4. За обезпечаване на връзката между компетентните институции в § 10 от ПЗР на проекта е предвидено задължение за АВ за предоставяне на информация в НАП и на други заинтересовани институции за връзката „стар - нов код“ след датата, от която са валидни новите идентификатори. За гарантиране достъпа на всички останали лица до връзката „стар – нов код“ е предвидено осигуряване на възможност за извършване на справки на официалната страница на регистър БУЛСТАТ.

Очакваните резултати, които ще се постигнат с въвеждане на предвидените нормативни промени в българското законодателство, са:

- ✓ Постигане на правна сигурност в търговския оборот чрез осигуряването на защита на личните данни на физическите лица при тяхното обработване – осигуряване на законосъобразно, добросъвестно и прозрачно обработване на данните на очертаните по горе целеви групи с подходящи, свързани със и ограничени до необходимото във връзка с целите, за които се обработват („свеждане на данните до минимум“);
- ✓ Намаляване на административната и финансовата тежест за субектите на специален регистър БУЛСТАТ с отпадането на дължимата такса за издаването на карта за идентификация, съгласно чл. 8, ал. 2 и чл. 9, ал. 2 и чл. 11 от Тарифата за държавните такси, събирани от Агенцията по вписванията.

Предложеният проект на акт ще доведе до въздействие върху държавния бюджет.

Проектът на ЗИД на ЗРБ не съдържа разпоредби, транспониращи актове на Европейския съюз, поради което не е приложена таблица за съответствие с правото на Европейския съюз.

Относно съответствието на законопроекта с Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и с практиката на Европейския съд по правата на човека, е изготвена справка от Министерството на правосъдието.

Законопроектът не съдържа разпоредби, свързани с въвеждането на регулаторни режими.